

„Hermod“s Forlis inddrages i Folketinget.

Den triste Skæbne, der ogsaa har ramt os, hvor to raske Færing omkom ved „Hermod“s Undergang, menes i første Omgang at kunne noteres som et Udslag af det under det nuværende Spareministerium udbasunerede: *Ned med Udgifterne*; mens Skibet sejlede idet dette for Marinen havde større Bemanding, end da Katastrofen indtraf.

Vor Partifælle Jul. Schröder har under Finanslovsdebatten den 28. Oktober draget denne Ulykke ind i Debatten under sin Omtale af *Nedskæringerne* paa Arbejdernes Lønninger.

Jul. Schröder udtalte, henvendt til Handelsministeren:

Den 5. Oktober meddelte Bladene, at Damperen „Hermod“ sikkert var forlist i Vesterhavet. Dagen i Forvejen havde Dampere Radiotelegrafist udsendt Nødraabet S. O. S., men paa Spørgsmaal fra Blaaavand Radio svarede Kaptejn, at endnu var Hjælp ikke nødvendig. Marine ministeriet sendte alligevel „Fylla“ til Hjælp, og dette er al Ære værd. Men hvorfor afslog Kaptejn Hjælp? Er det, fordi *Bjergningsentrepriserne er altfor høje*, saaledes at Kaptejn kun i yderste Nød søger denne Hjælp?

Dagen efter udsendtes den sørgelige Liste over de 16 Sømand, som fandt Døden i Vesterhavet.

Naar jeg fremdrager Sagen her, er det, fordi der har været fremsat Udtalelser om, at Skibet ikke havde Mandskab nok. I »Klokken 5« udtaler Formanden for Sømandenes Forbund, P. Bak, følgende:

»Hermod« var altfor svagt bemanded med Søfolk. Det er min Mening. Der var 4 Matroser og 2 Letmatroser med. Da Skibet var under Marinen, var Besætningen langt større, og det var kun voksne Sømand, der var med. Det gælder forøvrigt for de danske Skibes Vedkommende, at de er de daarligst bemandede Skibe i Verden.

Sømandene kaldte »Hermod« for »Vandvognen«, — det taler jo for sig selv.

Disse Udtalelser fra sagkyndig Side bringer mig til at spørge Ministeren, om der føres et effektivt Tilsyn med Bemanding af Skibe? Desværre synes ikke alt at være, som det skal. I Foraaret forsvandt Damperen »Johanne« og i Sommer Damperen »Hugo« oppe ved Gronland. Det siges, at Besætningen paa disse Skibe næsten udelukkende bestod af ganske unge Mennesker, Letmatroser og Jungmænd.

Dersom det er Tilfældet, at Rederierne af Hensyn til billig Arbejdskraft har en ringere Bemanding end forsvareligt, bør Ministeren skride ind.

Islandsfiskeriet.

(Telegram til „Føroya Social-Demokrat“).

Reykjavik, 7. novbr. 1927.

Indtil 1. November samlede Fangst:

Sydvestlandet 210,400 Skpd., ifjor 152,000; Vestfjordene 34,300, ifjor 35,700; Nordlandet 27,000, ifjor 15,500; Østfjordene 26,800, ifjor 32,000; hele Landet 298,700, ifjor 235,000, deraf iaar 187,700 Storflask, 79,900 Smaafisk.

Fontenay.

Den store Arbejdsløshed i Danmark.

Kirkens Stilling til Arbejdsløsheden.

Udtalelser af Præster, Provst og Biskop.

(Sluttet).

— Ufatteligt, siger Pastor Ege, at Menighederne, der dog vil kaldes Kristi Disciple og kendes paa deres Selvfornægtelse, ikke melder sig under de sociale Faner for at gøre Ende paa Arbejdsløsheden. ukristelige Hærgen. Lad dem dog tænke paa ham der ved Lazarus Grav først væltede Stenen fra Graven, for han gjorde sit store Opvækkelsens Under. Arbejdsløsheden og Fattigdommen hviler som en Kæmpesten over Hjemmene og over Hjerterne. Kristne Mennesker maa være med til at vælte denne Sten bort, for Kirkens Herre kan gøre sit Under i Hjerterne.

Gamle Provst Hans Kock paa Frederiksberg er een af Veteranerne blandt de sociale Præster. Hans Ord er en Dom over Samfundet.

— Arbejdsløsheden, siger Provsten, er den bedste Frugt af en slet Samfundsorden. Det kan enhver se. Hvorledes den af hjælpes, synes end ikke de klogeste at kunne sige. Saa meget turde dog være indlysende: at den Tale, som nu føres i visse Blade og af visse Arbejdsgivere, at en lavere Arbejdsløn er Betingelsen for bedre Forhold, er væsentlig villedende. Den kan maaske være brugelig for dem, der ser Spørgsmaalet som en Kamp mod Underklassen. Men den hverken løser Spørgsmaalet eller forklarer Sagen.

Skal der tales om »Nedskæringer«, saa er det let at se, hvor den skal begynde. Det bliver først og fremmest indenfor den Kreds, som man passende kunde kalde »de store Bestyrelsesmedlemmers Fagforening«. Det vil ikke være vanskeligt at finde dem. De kender alle hinanden og vi kender dem. De har to Tusind hist og fem Tusind her, og adskillige har meget mere, samtidig med, at de er Landets højeste betalte Arbejdere.

De vil fortælle os, at de er ogsaa — som Direktørerne osv. — de nyttigste. Det er muligt. Af og til har nogle ogsaa vist sig mindre nyttige. Men selvom saa er, ser jeg ikke nogensomhelst Grund til, at de skal sidde med Lønninger, der er uden Sammenligning med, hvad der ellers her i Landet betales dygtige Arbejdere, det være sig paa Haandens eller Aandens Omraade. Derfor: Skal der Lønnesættelse til, saa lad os i hvert Fald begynde der. Saa kan vi altid forhandle om Resten.

Løvt vil hverken det ene eller det andet afhjælpe Nød og Arbejdsløshed. Hjælpen kommer først den Dag, hvor vi naar til en Samfundsorden, hvor alt er anlagt — ikke paa Erhverv men paa Funktion, paa Tjeneste.

At vise Vejen til en saadan Samfundsorden, det maa blive Opgaven for dem, som baade er kyndige paa disse Ting og retsindige tillige.

Pastor Rosendal, Stefanskirken, er den Præst, der i Aar vakte Opsigt med sin Rigsdagsprediken:

Det har overrasket og glædet mig, siger Pastor Rosendal, at se, hvorledes de fagorganiserede Arbejdere bider Tænderne sammen, for de søger Hjælp. Under Lockouten havde jeg forberedt

mig paa et *Run* paa Menighedsplejen, men det kom ikke. De arbejdslose melder sig ikke, for der ingen anden Udvej er.

Hvordan Krisen skal imødegaas, det maa Socialøkonome om, men vil de til at beskære Arbejdernes beskudne Løn, saa synes jeg først, de maa til at røre ved Industriledernes store Gager og Tantiemer. Jeg forstaa saa udmærket godt Arbejdernes Betænkkelighed ved at gaa i Arbejde for lavere Lønssatser end dem, de mojsommeligt har tilkæmpet sig — disse Lønssatser ligger i Almindelighed nede paa et Niveau, hvor vi andre simpelthen ikke ser Udvej til en menneskelig Tilværelse.

I vide Kredse sidder endnu gammeldags Forestillinger om, at de arbejdslose er Folk, der ikke vil bestille noget — at de skal ud paa Landet osv. Man tænker sig en Arbejder med Kone og tre Børn forlade sit Hjem, tage Arbejde paa Landet og samtidig skulle forsørge sin Familie i Byen! — og ude paa Landet tilmed blive betragtet som et halvt Fattiglem, der skal tages under Vingerne! Hvordan vil man hyde en ærelær Arbejder noget saadant?

De 73 pCt. i mit Sagn — over 50 Aar — er indvandrede fra Landet. De vilde nødvendigvis betragte det som en ydmygende Falliterklæring at sendes tilbage til Landet paa den Maade.

Og de andre — som er født herinde — om man vilde sende dem ud paa Landet — femogtyveaarige! — Ideen er jo fuldkommen skør!

Nej, den nuværende Samfundsorden er forældet og fungerer forkert — et *Rovgriskhedens Samfund*, det kan jeg ganske tiltræde! Men har dette Samfundslivs Funktioner drevet disse Folk ind til Byen, saa har samme Samfund ogsaa en Forpligtelse til enten at beskæftige dem eller ogsaa til at sørge for dem paa en forsvarlig Maade uden at drive dem paa Fattigvæsenet.

Naturligvis kan Understøttelsesprincippet virke demoraliserende, men saa længe man ikke har andet, kan jeg ikke deltage i disse Veklager. Ihvertfald den rent ensidigt økonomiske Betragtning kan jeg ikke tage for gode Varer. Man kan ogsaa købe Guld for dyrt. Og de Folk med de store Indtægter maa jo dog føle en vis Tilfredshed ved at kunne medvirke til det Samfunds Vel, der har muliggjort deres store Indtægter. De maa jo dog ligefrem have en betændt Samvittighed ved ikke at være med dertil.

Lad os erkende, slutter Præsten, at Samfundets Indretning er gennemgøistisk i sin Grund og i sin Rod. Den frie Konkurrence og det saa lovpriste private Initiativ er i afgørende Grad kun forklædt Egoisme. For mit Syn er Menighederne Stilling til dette Problem dermed givet.

Endelig beder vi Pastor Jørgensen, Kristikirken, fortælle om sine Erfaringer:

— Det er sørgelige Tilstande, der møder en Præst under hans Gerning nu, særlig efter at den

ekstraordinære Understøttelse er faldet bort: Ribbede Hjem, hvor man har solgt alt, hvad man ejede. Underernærede Børn, opfodt paa Margarinebrød og Kaffe. Ja — hvad har de andet? Engstelige Folk, der kommer her i Menighedsplejen og beder om lidt Støtte til Huslejen, for nu skal de sættes ud af Kongens Foged. Kort sagt: Den yderste Fattigdom. Klæderne forfalder, Haabløsheden breder sig. En ung Arbejder fra Landet — ædruelig og paalidelig — havde tjent sig 1000 Kr. og købt sig en Grund med et Træhus — saa mistede han Arbejde, maatte lade Hus og Grund gaa for sig, alt hvad han havde skrabt sammen — og bor nu i en af Kommunens Husvildeafdelinger i den yderste Fattigdom.

Eller tank Dem Tilværelsen for 3 Familier, stuved sammen i en treværelses Lejlighed med felles Køkken og 4—5 Børn i hver Familie — store og smaa bunket sammen i samme Rum. Her undfanges og fødes de Smaa i de stores Nærværelse, her tilberedes Mæden, her vaskes, her tørres Bleeerne, her er Børnenes Legeplads. — Tank Dem blot Vanskelighederne for Mødrene om det fælles Køkken! Er det snart underligt, om Mændene fra saadanne »Hjem« søger Trøst og Opmuntring — paa Værsthusene?

Eller to Koner, stuved sammen i en to værelses Lejlighed — den ene, Enke med en stor Børneflokk, levede af at sy gammelt Tøj for Marskandiseren. Den anden hentede mig ud i sin Fortvivlelse, fordi Lusene i Mængder krøb under Døren fra hende med alle Pjalterne derinde.

Og Ungdommen, der maa gaa og drive i Porte og paa Gadehjørner — i Aaringer — spille deres Livs bedste Aar! Det danske Haandværks Dygtighed staar paa Spil i disse Aar.

— Eller disse unge, der maa gaa hjemløse paa Gaden om Natten, mens vi andre sover — for hvor skal de gaa hen?

Arbejdsløsheden har været større end i dette Øjeblik, men Muligheden for Arbejde synes nærmest mindre — navnlig for Manden paa omkring de 50 Aar, naar han først er slaaet ud — saa har han kun Aldersrenten at vente paa. Det er ligefrem almindeligt i de store Virksomheder, at en Mand for at faa Arbejde ikke maa være over 35 Aar.

Forholdene er saa alvorlige, at vi i Menighedsplejen staar aldeles magtesløse — vi kan kun hjælpe i den yderste Nød. Samfundet skal og maa træde til. Beskære Lønningerne er umuligt med de nuværende Priser. Og de nuværende Tilstande er en Pine for Samvittighederne. *„I dit Ansigt Sved skal du dænde dit Brød,“* siger Skriften. *„Den der ikke vil arbejde skal ikke have Føden,“* siger Paulus. Men den Arbejdslose, der gerne vil have Arbejde, men ikke kan faa, hvorledes skal han bære sig ad for at indrette sit Liv efter disse Krav?

Harald Bergstedt.

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Havnar býráð

skuldi hildið fund seinasta friggjadag, og vóru nógvir hoyrnar komnir til sáðar. Men tað mætti bert fyra (4) býráðslimur, so fundurin varð av ongum tað kvöldið.

Víldunnur.

Rubbek Rubbeksen hevur í mong ár fingist við at telt víldunnur, og í ár hevur tað eydnast honum at fingið fleiri víldunnuangar at liva. Ungarnir eru nú flogdir og flýga víða hvar um Havnina.

Byrsumenn víldi verið beinasamur at latið víldunnum fingið frið, sum sita á myrum og tjarnum, og kundi tað kanska ført til, at víldunnum, sum ikki eru lívgáðar av menniskjahondum, festi búgv kringum Havnina ella eithvørtstáðni nærhendis.

Abbatte.

Havnar býarstjórn og frammanundan Borgarrepræsentationen, hava í eitt mannaminni atlað at lagt veg eftir »Abbatte« yvir á Skansavegin, men »Kæið« var so stórt sum í veggum stóð, at tað hevur forðað til í ár.

Í staðin fyri at lata Havnarmenn gera henda veg fyri tannansón í hesi arbeidsløysu tíð, so heitir tað framvegis »Licitation« lýst í »Tingakrossi«, »Dimmalætting« og »svortu talvu«.

So svart sum tað sá út, tá ið Licitationin var lýst, so margháttiga misjón vóru tey innkomnu tilboðini, sum opnaðu vóru 8. í hs.

M. A. Samuelson	3,190,00
Vilhelm Tórshøj	2,732,00
H. Rundvall	5,428,00
Johan Mouritsen (ynge)	2,750,00
Johs. Guttusen	4,750,00
Magnus Tórshøj	2,400,00
Johan H. Rubbeksen	4,889,00

Barnabókin

eftir H. A. Djurhuus er av nýggjum útkomin á H. N. Jacobsens forlag. Henda bókin er eitt prýðligt og snottligt prentunarverk.

Innihaldi kenna tey flestu frá teim fyrru barnabókum skaldsins. Og skaldsins evnir til at skriva soleiðis at tað fellur børnum, bæði hvat evninum og málunnar víðgjør, eru all samd um og eyðsað er at henda bók man fara at fáa eins góða móttøku og hinar fyrru útgávanar.

„Okkara Sjólatnir“.

Den, der besøger Transisvaag, har sikkerlig følt sig tiltalt af den store Mindesten — Bauta — som Sudringerne har rejst til Minde om deres kække Sønder, der har fundet sin Grav ude paa det store Hav.

Stensøjlen staar paa en Forhøjning, ca. midtvejs mellem Tveraa og Frodebo, og med vid Udsigt over Hav og Land, og rundt om Søjlen paa den skraanende Græsbakke staar op imod et Dusin Stentavler. Paa disse Stentavler er indhugget Skibets Navn og Anrættelse paa Ulykken skete, og nedenunder de »Sjólátne« Navne. Der hvor der 12 a 16 Navne findes paa den ene Tavle, forstaaer endog den ellers uindviiede, at hele Skibet og Mandskabet »blev derude«.

Hver Gang undertegnede besøger Transisvaag, man kan besøge Stedet og atter med blot Hoved genlæse Tavlerne, og hvor skattet Stedet er for de forulykkede Familier og Slægt bevidnes ved de adskillige Kranser og Blomster, der altid pryder om Græsplænen.

Alle Færing skylder Sudringerne en oprigtig Tak for deres smukke Forsøg at hædre og minde deres Sømand, der fandt Døden langt borte fra Hjemmet, og der har længe hvilet tungt som en Slags uopfyldt Pligt paa — forhaabentlig — flere end undertegnede, at vi, der bor nordenfjords ikke alt har taget vor søndenfjords Landsmænds paaskønnelsesverdige Handlemaade til Efterløjle, og Hensigten med disse Linjer er at spørge, om ikke der er mange andre Færing, der vil være med og yde sit til, at der ogsaa her nordenfjords kan rejses en værdig Mindesten for vore nordenfjords Sjólatnir, saa at deres Navne kan bevares for Efterløjle og de efterladte kan have et synligt Bevis paa, at deres tabte kære ikke er glemt af deres Landsmænd.

De adskillige Spørgsmaal, der bliver at ordne i Forbindelse med et saadant Bauta, vil næppe blive uoverkommelige, blot enhver, der giver denne Tanke sin Tilslutning vil meddele dette til undertegnede eller dette Blads Redaktion.

Thorshavn, den 7de Novbr. 1927.

A. Brend.